

Suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arviointi

Suunnitelman/ohjelman nimi: **POKAT 2021**

POKAT 2021 PAINOPISTEET

Arvioinnin kohde:

- **Saavutettavuus, liikenneväylät ja yhteydet**
- Kaupunki- ja maaseutukehittämisen erityispiirteet (arvioitu erikseen)
- **Asuin- ja elinympäristö**
- **Kansalliset ja kansainväliset verkostot**
- **Elinkeinoelämän kilpailukyky**
- **Älykkään erikoistumisen valinnat**
- Resurssiviisaus (läpileikkaavuus, ei arvioitu erillisenä)
- **Koulutus ja osaaminen**
- **Hyvinvointi ja osallisuus**
- **Kulttuuri ja identiteetti**
- Turvallisuus (läpileikkaavuus, ei arvioitu erillisenä)

Arviointiasteikko:

- (--) merkittävät negatiiviset vaikutukset
- (-) vähäiset negatiiviset vaikutukset
- (0) neutraalit ympäristövaikutukset
- (+) vähäiset positiiviset vaikutukset
- (++) merkittävät positiiviset vaikutukset

Arvioinnin kohde: **Elinvoimaa alueiden verkostoitumisesta - kilpailukykyinen ja vetovoimainen toimintaympäristö**

	Saavutettavuus, liikenneväylät ja yhteydet	Asuin- ja elinympäristö	Kansalliset ja kansainväliset verkostot
I Sosiaaliset vaikutukset	Vaikutukset ++/+/0/-/-- ja sanallinen kuvaus	Vaikutukset ++/+/0/-/-- ja sanallinen kuvaus	Vaikutukset ++/+/0/-/-- ja sanallinen kuvaus
Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyisyyteen	++ Saavutettavuus on ihmisten elon perusedellytys.	++ Tavoitteena sujuva arki, joka tarkoittaa, että asuminen, työ ja palvelut ovat helposti saavutettavissa.	++/- Tuetaan venäläisten ja muiden maahanmuuttajien integroitumista yhteiskuntaan; se tulee nähdä kokonaisvaltaisesti eikä vain työvoimaresurssina. Asenneilmasto saattaa aiheuttaa ristiriitoja.
Vaikutukset terveyteen ja turvallisuuteen	+ Turvallisuustekijä, esim. sairaskuljetukset. Digitekniikalla on paljon annettavaa terveyteen ja turvallisuuteen.	++ Puhtaus, terveys ja turvallisuus.	++/0/- Ks. edellä, mutta rajaliikenteen lisääntyminen tuo myös turvattomuutta. Isolle osalle P-K:ta ei mitään vaikutuksia.
Tasa-arvoaikutukset			
- sukupuolien, alueiden ja väestöryhmien välinen tasa-arvo	+/- Sukupuolten näkökulmasta julkisen liikenteen kehittäminen palvelee enemmän naisia, mutta teiden rakentaminen on miestyövoimavaltaista. Saavutettavuuden parantaminen lisää alueiden ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Eri ikäryhmät käyttävät julkista liikennettä/henkilöautoja eri intensiteetillä.	++/- Pyrkii tasoittamaan alueiden välisiä eroja, mutta kehittämistoimien kohdentuminen voi lisätä paikallisesti alueiden välisiä eroja.	++ Kansainvälisyys lisää avoimuutta ja tasa-arvoa. Perheiden heterogeenisyys ja monikulttuurisuus lisääntyy.
Vaikutukset kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksiin	++/- Digitaalisuus lisää	++ Lisääntyvä matkailu,	++ Vaikuttamismahdollisuudet paranevat

	vaikuttamismahdollisuuksia, toki erityisryhmät eli esimerkiksi ikäihmiset voivat jäädä paitsioon. Toisaalta digipalvelut edesauttavat vammaispalveluja.	koulutuskeskukseen, kv-kilpailukyky ja kiinnostavuus luo uusia vaikuttamismahdollisuuksia.	kansallisella ja kv-tasolla
II Ympäristövaikutukset			
Päästöt ilmaan, veteen ja maahan	- Ympäristömuutos teiden rakentaessa ja liikenteen lisääntymisen vaikutukset.	++/- Puhdas luonto on houkuttelevuuden taustalla asuin ympäristönä ja esim. matkailun osalta, mutta sen volyymejä halutaan lisätä ja tämä lisää kuormitusta.	-/+ Tuetaan elinkeinotoiminnan ja liikenteen lisääntymistä. Toisaalta, mutta sujuva yhteistyö rajan sisällä ja sen yli lisää tietoa ja voi turvata luonnon ympäristön arvoja ja niiden säilymistä.
Vaikutukset luonnon ympäristöön, luonnon monimuotoisuuteen ja Natura-alueisiin	-/0/+ Ympäristövaikutuksia (ks. edellä) / Luontoalueiden saavutettavuus paranee liikenneinfran kehittyessä.	++/- Puhdas luonto on houkuttelevuuden taustalla asuin ympäristönä ja esim. matkailun osalta, mutta sen volyymejä halutaan lisätä ja tämä lisää kuormitusta.	+/- Toimet edistävät kv-elinkeinotoimintaa, jolloin luonnollisesti liikenne, päästöt ja yms. lisääntyvät, mutta sujuva yhteistyö rajan sisällä ja sen yli lisää tietoa ja voi turvata luonnon ympäristön arvoja ja niiden säilymistä.
Vaikutukset luonnonvarojen käyttöön	++/- Mahdollistaa luonnonvarojen tehokkaamman käytön, jopa tuhlaavammin.	++/- Puhdas luonto on houkuttelevuuden taustalla asuin ympäristönä ja esim. matkailun osalta, mutta sen volyymejä halutaan lisätä ja tämä lisää kuormitusta.	-/+ Luonnonvarojen käyttö rajan yli puolin ja toisin. Yhteisiä asioita ylimaakunnallisesti esim. ilmasto- ja jätekysymykset.
Vaikutukset maisemakuvaan ja kulttuuriperintöön	+/- Tukee matkailua, toisaalta tierakentaminen rikkoo maisemakuvaa. Parantaa kaupunkikuvan vetovoimaisuutta. Digitaalinen saavutettavuus monipuolistaa kulttuuriperintöä.	++/- Puhdas luonto on houkuttelevuuden taustalla asuin ympäristönä ja esim. matkailun osalta, mutta sen volyymejä halutaan lisätä ja tämä lisää kuormitusta.	+ Paikallisuuden esille tuominen ja tunnetuksi tekeminen edesauttaa maisemakuvan ja kulttuuriperinnön säilymistä, jopa kv-arvo. Samalla me ymmärrämme maisemiamme arvokkuuden.

Vaikutukset ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen	++/- Öljyvapaus on ympäristöteko. Teiden kehittäminen ja lentoaseman edistäminen on toisaalta negatiivinen vaikutus.	++/- Puhdas luonto on houkuttelevuuden taustalla asuinympäristönä ja esim. matkailun osalta, mutta sen volyymejä halutaan lisätä ja tämä lisää kuormitusta.	+/- Toimet edistävät kv-elinkeinotoimintaa, jolloin luonnollisesti liikenne, päästöt ja yms. lisääntyvät, mutta sujuva yhteistyö rajan sisällä ja sen yli lisää tietoa ja voi turvata luonnonympäristön arvoja ja niiden säilymistä.
Vaikutukset jätteiden määrään ja laatuun	++ Biokaasun käyttö, öljyvapaa liikenne.	++/- Puhdas luonto on houkuttelevuuden taustalla asuinympäristönä ja esim. matkailun osalta, mutta sen volyymejä halutaan lisätä ja tämä lisää kuormitusta.	+/- Yhteisiä asioita ylimaakunnallisesti esim. ilmasto- ja jätekysymykset.
Vaikutukset liikenteeseen	Arvioinnin kohde	++/- Puhdas luonto on houkuttelevuuden taustalla asuinympäristönä ja esim. matkailun osalta, mutta sen volyymejä halutaan lisätä ja tämä lisää kuormitusta.	--/+ Liikenteen lisääntyminen ylipäänsä ja rajaliikenteen kasvu. Tietoliikenteen kasvu lisää vuorovaikutusta, osallisuutta ja integroitumista.
<i>Vaikutukset ympäristöterveyteen</i>	+/- Liikenne ja melu kulkevat käsi kädessä, kasvaneet liikennemäärät lisäävät onnettomuusriskejä (maa-alueet, vedet, pohjavedet), Liikennereittien sijoittuminen asuinalueisiin nähden (pienhiukkaset). Toisaalta asukkaiden houkuttelun kannalta hyvä liikenneinfra ja liikenneturvallisuus ovat oleellisia tekijöitä. Tietoliikenneyhteyksien kehittäminen lisää	+/- Liikenneturvallisuuden hyvä huomioiminen asutuksen ja palveluiden läheisyydessä. Kriittisen infran riittävyys on huomioitava osana alueen kehittämistä (talousvesi, jätevesi yms. kapasiteetin huomioiminen).	- Sairaudet voivat levitä rajan yli.

	terveyspalvelujen saavutettavuutta.		
III Taloudelliset vaikutukset			
Kotitaloudet	++/- Joukkoliikenteen ja tietoliikenteen kehittäminen on myönteistä. Mahdollinen riski digitaaliteknologiasta syrjään jäävän ryhmän osalta.	++ Vetovoiman, kv-potentiaalin ym. lisääntyminen tuo asukkaita ja töitä.	+ Väriä ja vireyttä arkeen kansainvälisyyksien ja verkottumisten avulla.
Yritykset	++ Yritysten toiminnan ja kehittymisen perusedellytys.	++ Samat syyt lisäävät liikevaihtoa ja tuovat uusia mahdollisuuksia.	++ Liiketoimintamahdollisuuksia yli rajojen.
Aluetalous	++ Talouden toiminnan ja kehittymisen perusedellytys.	++ Piristää aluetaloutta: houkuttelevuus, kv-toiminnan lisääntyminen, matkailun lisääntyminen, opiskelijoiden määrän lisääntyminen. Infrastruktuurin ja palveluiden riittävyys varmistettava (esim. opiskelija-asuntojen riittävyys).	++ Liiketoimintamahdollisuuksia ja osaamista yli rajojen. Väliäinen vaikutus eri ihmisryhmiin voi olla erilainen. Esim. mitkä toimialat hyötyvät kansainvälisyydestä eniten.
IV Muut vaikutukset			
Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta	++ Digitaalisuus ja hyvä saavutettavuus on edellytys TKI-toiminnassa.	++ Vetovoiman lisääntyminen tuo uusia tarpeita TKI-toiminnalle.	++ Toimet lisäävät rajatonta kv-tutkimusta, kehittämistä ja innovointia
Aluekehitysvaikutukset			
- maakunta: yritystoiminta, palvelut, työllisyys	++	++ Profiloituminen hyvänä asuin- ja työympäristönä, joka tarjoaa matkailulle ja koulutukselle houkuttelevat puitteet.	++ Yritykset ja koko maakunta hyötyvät verkostoista ja kv-kasvusta. Maahanmuutto edellyttää kotikansainvälistymistä. Jokaisen työsektorin tulee kouluttautua kansainvälisiin kohtaamisiin.
- maakunta-/seutukuntakeskus: yritystoiminta, palvelut, työllisyys	+ Painotuksia erilailla eri osiin	++ Luonto lähellä tekee	++ Toimintaan vireyttä, väriä ja

	maakunnassa. Maakunnan tasapuolisuus on pyritty huomioimaan.	asuinpaikasta houkuttelevan.	uudenlaista osaamista.
- maaseutu: yritystoiminta, palvelut, työllisyys	+ Alemman tason tieverkon kunnossapito.	++/- Luonto lähellä tekee asuinpaikasta houkuttelevan. Palveluiden saatavuus on edellytys maaseudun elinvoimaisuudelle.	++ Maaseudun omaleimaisuus tunnetuksi, lisää työtä ja kausityövoimaa.

Arvioinnin kohde: **Uudistumisella kasvua – monipuolinen, kestävä ja työllistävä elinkeinorakenne**

	Elinkeinoelämän kilpailukyky	Älykkään erikoistumisen valinnat	
I Sosiaaliset vaikutukset	Vaikutukset ++/+/0/-/-- ja sanallinen kuvaus	Vaikutukset ++/+/0/-/-- ja sanallinen kuvaus	Vaikutukset ++/+/0/-/-- ja sanallinen kuvaus
Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyisyyteen	++/- Elinkeinoelämän kilpailukyky on toimeentulon edellytys ja välillisesti vaikutuksia viihtyisyyteen. Tehtaat, kaivokset yms. voivat vaikuttaa negatiivisesti viihtyisyyteen.	++ Työtä ja toimeentuloa. Luontoa pyritään käyttämään kestäväällä tavalla.	
Vaikutukset terveyteen ja turvallisuuteen	++/- Työllisyydellä on positiivinen vaikutus hyvinvointiin. Turvallisuusteknologia on yksi huippualoista. Tehtaat, kaivokset yms. voivat vaikuttaa negatiivisesti terveyteen ja turvallisuuteen.	0/+ Välillisenä vaikutuksena turvallisuusteknologian kehittyminen tavoitteena. Digitaalisuus lisää turvallisuuden tunnetta esim. maaseudulla.	
Tasa-arvovaikutukset			
- sukupuolien, alueiden ja väestöryhmien välinen tasa-arvo	+/- Painopisteinä on sekä mie- että naisvaltaisia tuotantoaloja. Työelämän ja koulutuksen segregatio. Osaavan työvoiman tarve: mistä rekrytoidaan, mitkä alat kyseessä, kv-väestön potentiaalin hyödyntäminen. Ohjelmassa on huomioitu maakunnan eri osien vahvuudet, alueellinen tasa-arvo.	-/+ Kehitettävät alat ovat sukupuolittuneita, miesvaltaisia aloja sekä myös nuoren sukupolven aloja. Metsäalalla nykyisenä trendinä on naistyöpaikkojen lisääntyminen. Huippuosaaminen vaatii kansainvälisiä verkostoja.	
Vaikutukset kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksiin	0/+ Työllisyys lisää	0	

	osallisuushalua		
II Ympäristövaikutukset			
Päästöt ilmaan, veteen ja maahan	--/+ Lähtökohtaisesti päästöjä ilmaan, veteen ja maahan. Toisaalta kiertotalouteen ja öljyvapauteen pyrkiminen vähentää negatiivisia ympäristövaikutuksia.	-/+ Luontoa pyritään käyttämään kestäväällä tavalla. Sivuvirtojen hyödyntäminen kehittyy, uutta luontoa säästävää teknologiaa luodaan.	
Vaikutukset luonnonympäristöön, luonnon monimuotoisuuteen ja Natura-alueisiin	--/+ Luontomatkailu edistää luontoarvojen säilymistä.	-/+ Luontoa pyritään käyttämään kestäväällä tavalla. Sivuvirtojen hyödyntäminen kehittyy, uutta luontoa säästävää teknologiaa luodaan.	
Vaikutukset luonnonvarojen käyttöön	--/+ Lisää luonnonvarojen käyttöä. Resurssiviisaus tekee sen järkevästi.	-/+ Luontoa pyritään käyttämään kestäväällä tavalla. Sivuvirtojen hyödyntäminen kehittyy, uutta luontoa säästävää teknologiaa luodaan.	
Vaikutukset maisemakuvaan ja kulttuuriperintöön	-/+ Matkailulla on myönteinen vaikutus kulttuuriperinnön säilymiselle. Kulttuurimaiseman syntyminen perustuu elinkeinoelämän toimintaan. Alueen elinvoimaisuus auttaa säilyttämään kulttuuriperinnön.	0 Vain välillisiä vaikutuksia. Metsien monikäyttö tavoitteena.	
Vaikutukset ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen	-/+ Kehittyneillä toimintatavoilla pyritään estämään ilmastonmuutosta. Volyymin lisääntyminen nostaa kokonaispäästöjä.	+ Hajautettu energiantuotanto ja hybridiratkaisut.	
Vaikutukset jätteiden määrään ja	+/-	+	

laatuun	Kiertotalouden kehittyminen edesauttaa jätteen muuttamista raaka-aineeksi. Kaivostoiminnan jätemäärien lisääntyminen. Mahdolliset riskit päästöjen kautta luontoon ja sitä kautta elintarvikeketjuun.	Raaka-aineiden ja sivuvirtojen entistä tehokkaampi hyödyntäminen.	
Vaikutukset liikenteeseen	- Raskaan liikenteen lisääntyminen.	+/- Digitaalisten ratkaisujen kehittyminen vähentää liikkumisen tarvetta. Vientituotteet kuljetetaan kumipyörillä.	
<i>Vaikutukset ympäristöterveyteen</i>	-/+ Tehtaat, kaivokset yms. voivat vaikuttaa negatiivisesti terveyteen ja turvallisuuteen. Kotimaisen ruoantuotannon edistäminen pienentää ympäristöterveysriskiä, kotimainen/lähiruoan tuotanto vähentää liikennekuormitusta. Lähi- ja luomuruoalla on positiivisia terveysvaikutuksia.	+/- Uudet teknologiat voivat vähentää ympäristöriskejä, mutta tuotantomäärien lisääntyminen lisää riskejä.	
III Taloudelliset vaikutukset			
Kotitaloudet	++ Työllisyys	++ Työtä ja toimeentuloa.	
Yritykset	++ Liikevaihdon paraneminen	++ Liikevaihtoa yrityksiin.	
Aluetalous	++ Toimeentulomahdollisuuksien paraneminen ja hyvinvoinnin lisääntyminen.	++ Aluetalouden ja kilpailukyvyn vahvistuminen.	
IV Muut vaikutukset			
Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta	++ TKI-toiminta kehittää elinkeinoelämän kilpailukykyä	++ Sektorilla on TKI-toimintaa.	

	ja toisin päin.		
Aluekehitysvaikutukset			
- maakunta: yritystoiminta, palvelut, työllisyys	++ Hyödynnetään koko maakunnan vahvuuksia.	++ Kansainvälistä vientitoimintaa.	
- maakunta-/seutukuntakeskus: yritystoiminta, palvelut, työllisyys		++ Uusia työpaikkoja.	
- maaseutu: yritystoiminta, palvelut, työllisyys		++ Uusia työpaikkoja.	

Arvioinnin kohde: **Hyvinvointia kumppanuuksilla – sujuva arki**

	Koulutus ja osaaminen	Hyvinvointi ja osallisuus	Kulttuuri ja identiteetti
I Sosiaaliset vaikutukset	Vaikutukset ++/+/0/-/-- ja sanallinen kuvaus	Vaikutukset ++/+/0/-/-- ja sanallinen kuvaus	Vaikutukset ++/+/0/-/-- ja sanallinen kuvaus
Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyisyyteen	++ Korkea koulutus vaikuttaa elintason paranemiseen. Koulutusmaakunta lisää vireyttä ja elinvoimaa.	++ Tavoitteena on parantaa ihmisten elinoloja ja viihtyisyyttä.	++ ”Leipää ja sirkushuveja”, alueellinen identiteetti vahvistuu.
Vaikutukset terveyteen ja turvallisuuteen	++ Koulutus vaikuttaa elintapoihin ja täten terveyteen ja turvallisuuteen. Korkea sivistystaso vähentää ristiriitoja. Syrjäytymisriski pienenee.	++ Tavoitteena on parantaa terveyttä ja turvallisuutta. Ks. seuraava kohta.	+ Hyvinvointia lisäävä toiminta.
Tasa-arvovaikutukset			
- sukupuolien, alueiden ja väestöryhmien välinen tasa-arvo	-/+ Koulutustarjonta on paikoin alueellisesti sukupuolittunutta. Tasavertaiset koulutusmahdollisuudet. Koulutuksen saavutettavuudessa on alueellista eroa.	+ Huomioitavaksi: Ihmisten osallisuus ja hyvinvointi rakentuvat osittain eri tekijöistä, esimerkiksi terveys, päihteet ja syrjäytymisriski ovat sukupuoleen, ikään, etniseen taustaan, taloudelliseen asemaan ja asuinpaikkaan sidoksissa. Hyvinvointituotanto ja osaaminen ovat sukupuolittuneita.	++/- Monikulttuurisuus laajenee. Alueet erottuvat toisistaan. Kulttuurialat ovat perinteisesti naisvaltaisia aloja. Taloudellinen asema vaikuttaa kulttuuripalvelujen saatavuuteen. Alueellisia eroja kulttuuripalvelujen tarjonnassa.
Vaikutukset kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksiin	++ Korkea koulutustaso ja elinikäinen oppiminen lisäävät osallisuutta. Elinikäisessä osaamisessa on huomioitava, ketä aktivoidaan, kuinka ja missä.	++ Nostetaan esille tekijöitä, jotka vaikuttavat osallisuuden parantamiseen.	0
II Ympäristövaikutukset			

Päästöt ilmaan, veteen ja maahan	0/+ Koulutus lisää ympäristötietoisuutta.	0	0
Vaikutukset luonnonympäristöön, luonnon monimuotoisuuteen ja Natura-alueisiin	0/+ Koulutus lisää ympäristötietoisuutta.	+ Ympäristön arvostuksen kasvu, luontokokemukset hyvinvoinnin tekijänä.	0/+ Esim. Ilosaarirock lisää ympäristötietoisuutta.
Vaikutukset luonnonvarojen käyttöön	+ Koulutus lisää ympäristötietoisuutta.	0	0
Vaikutukset maisemakuvaan ja kulttuuriperintöön	0/+ Koulutus lisää ympäristötietoisuutta.	+ Ympäristön arvostuksen kasvu, kulttuurikokemukset hyvinvoinnin tekijänä.	+ Perinnemaisemien arvostus kasvaa.
Vaikutukset ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen	0/+ Koulutus lisää ympäristötietoisuutta.	0/+ Osallisuus ja elinikäinen oppiminen saavat muuttamaan toimintatapoja ympäristöystävällisemmiksi.	0/+ Esim. Ilosaarirock lisää ympäristötietoisuutta.
Vaikutukset jätteiden määrään ja laatuun	0/+ Koulutus lisää ympäristötietoisuutta.	0	-/+ Tapahtumissa jätteitä kertyy (kertakäyttöastiat). Kierrätysmateriaalien käyttö lisääntyy. Esim. Ilosaarirock lisää ympäristötietoisuutta.
Vaikutukset liikenteeseen	-/+ Liikkumistarve lisääntyy oppilaitosverkoston harventuessa. Pendelöinti koti- ja opiskelupaikan välillä lisää tarvetta liikkua. Tietoliikenne toisaalta vähentää liikkumisen fyysistä tarvetta. On tarve tietoliikenteen kehittämiseksi ja saatavuuden parantamiselle.	+ Lähi- ja digipalvelut vähentävät liikkumisen tarvetta.	-/+ Liikenne lisääntyy. Toisaalta paljon järjestettyjä yhteiskuljetuksia.
<i>Vaikutukset ympäristöterveyteen</i>	+ Koulutus lisää	+ Terveystieteiden toteutus.	0

	ympäristötietoisuutta ja ympäristöterveyden huomioimista. Turvataan alueen asiantuntijapalveluiden saatavuus ja saavutettavuus tulevaisuudessa.	Tavoitteena on edistää hyvinvointia ja terveyttä (hyte).	
III Taloudelliset vaikutukset			
Kotitaloudet	++/- Koulutus lisää toimeentulomahdollisuuksia ja vähentää syrjäytymisen riskiä. Kotitalouksien taloudellinen asema saattaa vaikuttaa nuorten kouluttautumispäätöksiin.	+ Työllistää. Terveystaitojen ennaltaehkäisy voi vähentää kotitalouksien kuluja.	+/- Lisää harrastusmahdollisuuksia, yksi kulutuskohde (myös aineeton kuluttaminen)
Yritykset	++ Osaavan työvoiman saatavuus.	++ Liiketoimintamahdollisuuksia. Tulevaisuuden kasvuala. Terveystaitojen ennaltaehkäisy voi vähentää yritysten kuluja.	++ Lisää pienyrittäjyyttä, erityisesti naisvaltaista yksinyrittäjyyttä. Luovien alojen kautta voi syntyä uudentyyppistä yritystoimintaa.
Aluetalous	++ Osaavan työvoiman saatavuus lisää kilpailukykyä. Elintaso on suhteessa koulutukseen, sekä lisää verotuloja kuntatasolla.	+/- Hyvinvointituotannon alueellisuus / ylimaakunnallisuus / omistajuuskysymykset: jääkö verotulot alueelle? Terveystaitojen ennaltaehkäisy vähentää aluetalouden kuluja.	++ Kulttuuri toimii linkkinä eri alojen välillä. Luovien alojen kautta voi syntyä uudentyyppistä yritystoimintaa.
IV Muut vaikutukset			
Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta	++ Koulutus on edellytys TKI-toiminnalle.	++ Tavoitteet tukevat TKI-sektoria.	++ Peliteollisuus ja ICT-alat keskeisiä TKI-toiminnassa.
Aluekehitysvaikutukset			
- maakunta: yritystoiminta, palvelut, työllisyys	++/- Elintaso on suhteessa koulutukseen, lisää verotuloja. Työvoimaresurssien alikäyttöä korkean kouluttautumistaseen	++ Tulevaisuuden kasvuala. Siun Soten perustaminen on esimerkki yhteistyön menestystarinasta.	++ Karjalainen kulttuuri vaikuttaa identiteettiin ja alueen tunnettavuuteen. Pohjois-Karjalaiset yritykset saavat markkinaetua

	takia. Koulutusta vastaavia töitä joudutaan hakemaan muualta.		maakunnan brändeistä.
- maakunta-/seutukuntakeskus: yrittäjätoiminta, palvelut, työllisyys	++ Keskuksissa on koulutuspaikkoja, mikä lisää vireyttä.	+ Pienten keskusten etuna voi olla hyvinvointipalveluiden yksilöllisyys ja hyvä saatavuus.	++ Tapahtumat tuovat elinvoimaa. Luovien alojen yrityksiä.
- maaseutu: yrittäjätoiminta, palvelut, työllisyys	+/- Koulutusta on saatavana. Ei koulutuspaikkoja lähellä.	+/- Lähipalveluiden saatavuus voi olla haasteellista. Osallisuudessa erityisiä haasteellisia ryhmiä ovat nuoret, syrjäytyneet ja vanhukset. Yhteisöllisyys on vahva voimavara.	++ Tapahtumat tuovat elinvoimaa. Luovien alojen yrityksiä ja osa-aikayrittäjyyttä.